

ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 331.54 : 378.1 : 332.1

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ

Шевченко І.Ю., к.е.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Метою статті є розробка теоретичної моделі підготовки практико-орієнтованих фахівців в умовах регіоналізації. Методологію написання статті склали метод аналізу та синтезу, метод індукції та дедукції, метод теоретичного узагальнення, системний підхід. У результаті проведення дослідження запропоновано впровадження теоретичної моделі підготовки практико-орієнтованих фахівців в умовах регіоналізації, яку умовно можна назвати «підприємство – держава – населення». Розроблена модель передбачає часткову децентралізацію механізму державного регулювання процесів первісної підготовки та працевлаштування молодих фахівців. Впровадження моделі «підприємство – держава – населення» потребує суттєвих змін в інформаційному забезпеченні первісної підготовки та працевлаштування молодих фахівців, зокрема: 1) удосконалення форми 1-ПВ (квартальної) Звіту з праці, 2) укладення Угоди про взаємний обмін інформаційними ресурсами між Державною службою статистики України та Міністерством освіти і науки України, 3) укладення договорів про цільову підготовку фахівців між вищими навчальними закладами та підприємствами провідних видів економічної діяльності на регіональному рівні. Результати дослідження становлять цінність для вітчизняних учених і працівників органів державної влади.

Ключові слова: підготовка практико-орієнтованих фахівців, модель «підприємство – держава – населення»

UDC 331.54 : 378.1 : 332.1

THEORETICAL MODEL OF TRAINING OF THE PRACTICE-ORIENTED SPECIALISTS IN CONDITIONS OF REGIONALIZATION

Shevchenko I., Ph.D in Economics

Kharkiv National Automobile and Highway University

The purpose of the article is development of the theoretical model of training of the practice-oriented specialists in conditions of regionalization. Methodology of the article is method of analysis and synthesis, method of induction and deduction, method of theoretical generalization, systematic approach. As the result of research the implementation of the theoretical model of training of the practice-oriented specialists in conditions of regionalization is proposed. This model can be conditionally called as

«enterprise – state – population» model. The developed model provides for the partial decentralization mechanism of the state regulation of the initial training and employment of young specialists. The implementation of «enterprise – state – population» model requires the considerable changes in the information support of the initial training and employment of young specialists, including: 1) improving of the 1-PV (quarterly) form of the Report about labor, 2) conclusion of the Agreement on the mutual exchange of the information resources between the State Statistics Service of Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine, 3) conclusion of agreements on the target training of specialists between higher education institutions and enterprises in leading types of the economic activities at the regional level. Research results constitute the practical value for domestic scientists and employees of public authorities.

Keywords: training of the practice-oriented specialists, «enterprise – state – population» model

Актуальність проблеми. Сучасні умови господарювання в Україні характеризуються значною нестабільністю, яка часто призводить до вивільнення працівників із підприємств і, тим самим, зростання рівня безробіття в державі. Як наслідок, на вітчизняному ринку праці зростає конкуренція за рахунок поповнення чисельності безробітних осіб конкурентоспроможними працівниками, які мають високий рівень кваліфікації та досвід практичної діяльності, що значно зменшує шанси молодих фахівців, що тільки-но отримали первісну підготовку в вищому навчальному закладі, на працевлаштування.

У таких умовах актуалізується необхідність проведення досліджень і здійснення розробок у напрямку створення ефективної системи підготовки практико-орієнтованих фахівців.

Аналіз останніх наукових досліджень. В останні роки теоретичним, методичним і прикладним аспектам підготовки практико-орієнтованих фахівців присвячені наукові праці таких вітчизняних учених як С. Авдієнко, А. Віндюк, А. Власюк, Г. Гарбар, А. Гамота, А. Герганов, С. Григор'єва, П. Грицюк, Н. Гончарова, Р. Горбатюк, І. Дудчак, М. Єжеєв, В. Заєць, Р. Захарчин, В. Зацарний, І. Ігліцький, М. Каністратенко, Л. Кліх, О. Конох, С. Кожушко, Я. Крупник, Н. Кулай, Н. Кушнарєнко, Ю. Леньо, В. Мартиненко, А. Мисак, О. Міхеєнко, Л. Нещадим, С. Ніколаєнко, Т. Отрошко, І. Підлипняк, Т. Плачинда, О. Полозенко, Ю. Приходько, Н. Рідей, В. Самсонюк, С. Свірко, А. Сицька, О. Слободян, М. Сокова, А. Соляник, Г. Сорокіна,

Р. Тараненко, В. Телелим, І. Толок, О. Устименко, А. Фаріон, Н. Хомин, С. Цісінська, В. Шейко, Л. Янковська та інших науковців.

При цьому, цими вченими віддається перевага дослідженню вищезазначених аспектів у розрізі таких видів економічної діяльності [1-30]: А 01-03 «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство» – Л. Кліх [2], Н. Рідей [2], О. Полозенко [3], А. Сицька [2]; G 45-47 «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» – С. Кожушко [4]; Н 49-53 «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність» – А. Герганов [5], Т. Плачинда [6]; І 55-56 «Тимчасове розміщування й організація харчування» – С. Авдієнко, В. Заєць, Л. Нещадим, О. Слободян [7]; J 58-63 «Інформація та телекомунікації» – А. Власюк [8], П. Грицюк [8], Р. Горбатюк [9], Т. Отрошко [10]; К 64-66 «Фінансова та страхова діяльність» – М. Сокова [11]; М 69-75 «Професійна, наукова та технічна діяльність» – А. Гамота [12], І. Дудчак [12], І. Ігліцький [12], Я. Крупник [12], Н. Кулай [12], Ю. Леньо [12], В. Самсонюк [12], С. Свірко [13], А. Мисак [12], Н. Хомин [12], С. Цісінська [12], А. Фаріон [13]; N 77-82 «Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування» – А. Віндюк [14], Г. Гарбар [15], О. Конох [16], Г. Сорокіна [17]; О 84 «Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування» – С. Григор'єва [18], М. Єжеєв [19], С. Ніколаєнко [19], В. Телелим [20], І. Толок [21], Ю. Приходько [20, 21], О. Устименко [19]; Р 85 «Освіта» – Р. Захарчин [22], І. Підлипняк [23], Л. Янковська [22]; Q 86-88 «Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги» – В. Зацарний [24], О. Міхеєнко [25], Р. Тараненко [26]; R 90-93 «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» – Н. Гончарова [27], М. Каністратенко [28], Н. Кушнарєнко [28], В. Мартиненко [29], А. Соляник [30], В. Шейко [28].

Погоджуємося з зазначеними авторами щодо необхідності та більшої ефективності досліджень у напрямку підготовки практико-орієнтованих фахівців в межах певного виду економічної діяльності, проте в сучасних умовах стійких регіоналізаційних процесів у національній економіці посилюється необхідність реалізації комплексного підходу при розробці систем і моделей підготовки практико-орієнтованих фахівців для підприємств різних видів економічної діяльності на регіональному рівні.

Метою статті є розробка теоретичної моделі підготовки практико-орієнтованих фахівців в умовах регіоналізації.

Викладення основного матеріалу дослідження. Головним критерієм ефективності первісної підготовки молодого фахівця в вищому навчальному закладі є його подальше працевлаштування.

Відповідно, чим менше професійно-кваліфікаційні характеристики молодих фахівців, що отримали первісну підготовку в вищому навчальному закладі, будуть відповідати професійно-кваліфікаційним вимогам до заміщення наявних вакантних робочих місць на ринку праці, тим більше з них не будуть працевлаштовані та стануть на облік Державної служби зайнятості України як безробітні особи.

Вищезазначене вводить до системи забезпечення виробничої сфери фахівцями Державну службу зайнятості України [31], що має двосторонній зв'язок, як із підприємствами регіону – в разі працевлаштування безробітних осіб на вакантні робочі місця та в разі звільнення з цих підприємств працівників, так із вищими навчальними закладами регіону I-IV рівнів акредитації – в разі перекваліфікації та підвищення кваліфікації безробітних осіб та в разі, коли випускники цих закладів не були працевлаштовані та стали на облік як безробітні особи.

Не менш важливе місце в забезпеченні взаємодії виробничої, освітньої сфер та Державної служби зайнятості України займає Державна служба статистики України [32] – державна установа, покликана інформативно забезпечити цю взаємодію.

На даний момент систему підготовки фахівців вищими навчальними закладами в Україні умовно можна назвати системою «держава – населення – підприємство». Першим етапом у підготовці фахівців є прийняття на державному рівні рішення про їх первісну підготовку. Міністерством освіти і науки України самостійно приймається рішення про перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка за кваліфікаційними рівнями бакалавра й магістра; ліцензування та акредитація навчальних закладів, що здійснюють випуск фахівців; формування державного замовлення на підготовку фахівців певних спеціальностей (рівень «держава») [33].

Відповідно до державної політики у сфері освіти, у кожному регіоні держави вищими навчальними закладами I-IV рівнів акредитації здійснюється підготовка фахівців (рівень «населення»).

Рівень «підприємство» є останнім щаблем у системі «держава – населення – підприємство», забезпечуючи в мірі наявних вакантних робочих місць працевлаштування випускників вищих навчальних закладів та безробітного населення; підвищення кваліфікації наявного персоналу; або ж, у разі зменшення потреби в наявному персоналі, – вивільнення працівників із підприємства.

Як останній щабель у даній системі, підприємство, однак, є первісним джерелом інформації про фактичні зайнятість, попит на робочу силу та вивільнення працівників у регіоні. Так, підприємством за результатом кварталу подається Звіт з праці [34] (на даний момент єдиний документ, що подається за даним напрямом звітності в Україні) до відповідного управління статистики адміністративно-територіальної одиниці.

Дані Звітів з праці, що подаються суб'єктами господарювання регіонів, узагальнюються Державною службою статистики України та, на основі відповідних діючих угод про взаємний обмін інформаційними ресурсами, подаються наступним державним установам: Державній службі зайнятості України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, Міністерству інфраструктури України, Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству внутрішніх справ України, Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерству фінансів України.

Між Державною службою статистики та Міністерством освіти і науки України (у віданні якого перебуває більша частина вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців) на даний момент не існує жодних домовленостей (та не ведуться перемовини про їхнє можливе виникнення) щодо взаємного обміну інформаційними ресурсами [35-36].

Тобто на даний момент між виробничою та освітньою сферами регіону не існує інформаційного зв'язку.

Забезпечення такого зв'язку можливе лише шляхом реформування та децентралізації існуючої системи «держава – населення – підприємство» та її трансформації в систему «підприємство – держава – населення», в основі функціонування котрої буде стояти підприємство регіону як головна ланка, що формує попит на регіональному ринку праці та забезпечує розвиток трудового потенціалу.

У системі «підприємство – держава – населення» саме підприємство є першою інстанцією, з якої має виходити інформація про

наявний трудовий потенціал, його професійні та кваліфікаційні характеристики; рівень та тенденції його розвитку загалом та розвитку його окремих складових зокрема; бажаний рівень та, відповідно, резерв невикористаних можливостей; ефективність трудового потенціалу; перспективні потреби в кадрах певних професій та кваліфікацій та їх вивільнення з підприємства; умови функціонування трудового потенціалу підприємства тощо [37]. При цьому періодичність та строки подання звітності зміні не підлягають.

Державною службою статистики України мають узагальнюватися дані оновлених Звітів з праці, а результати цих узагальнень – подаватися до Державної служби зайнятості України (фактична та перспективна наявність вакантних робочих місць, фактичне та перспективне вивільнення працівників (з обов'язковим зазначенням професійно-кваліфікаційних характеристик)). Після чого дані перспективного попиту (скориговані на перспективну пропозицію робочої сили) мають подаватися до Міністерства освіти і науки України, котрим, на основі цих даних, буде прийматися рішення про обсяг випуску фахівців певних спеціальностей у певному регіоні, виходячи з перспективного попиту на них на регіональному ринку праці (рис. 1).

Як бачимо з рис. 1, першочергову важливість для успішного впровадження та функціонування пропонованої моделі мають:

- впровадження пропонованих автором доповнень до структури та змісту форми 1–ПВ (квартальної) Звіту з праці;
- укладання Угоди про взаємний обмін інформаційними ресурсами між Державною службою статистики України та Міністерством освіти і науки України;
- здійснення внутрішньої регіональної погалузевої прив'язки вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації до підприємств провідних видів економічної діяльності.

Приклад здійснення внутрішньої регіональної погалузевої прив'язки вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації до підприємств провідних видів економічної діяльності виконано автором на прикладі Харківської області на основі даних [1; 38] і наглядно представлено в наступній таблиці (табл. 1).

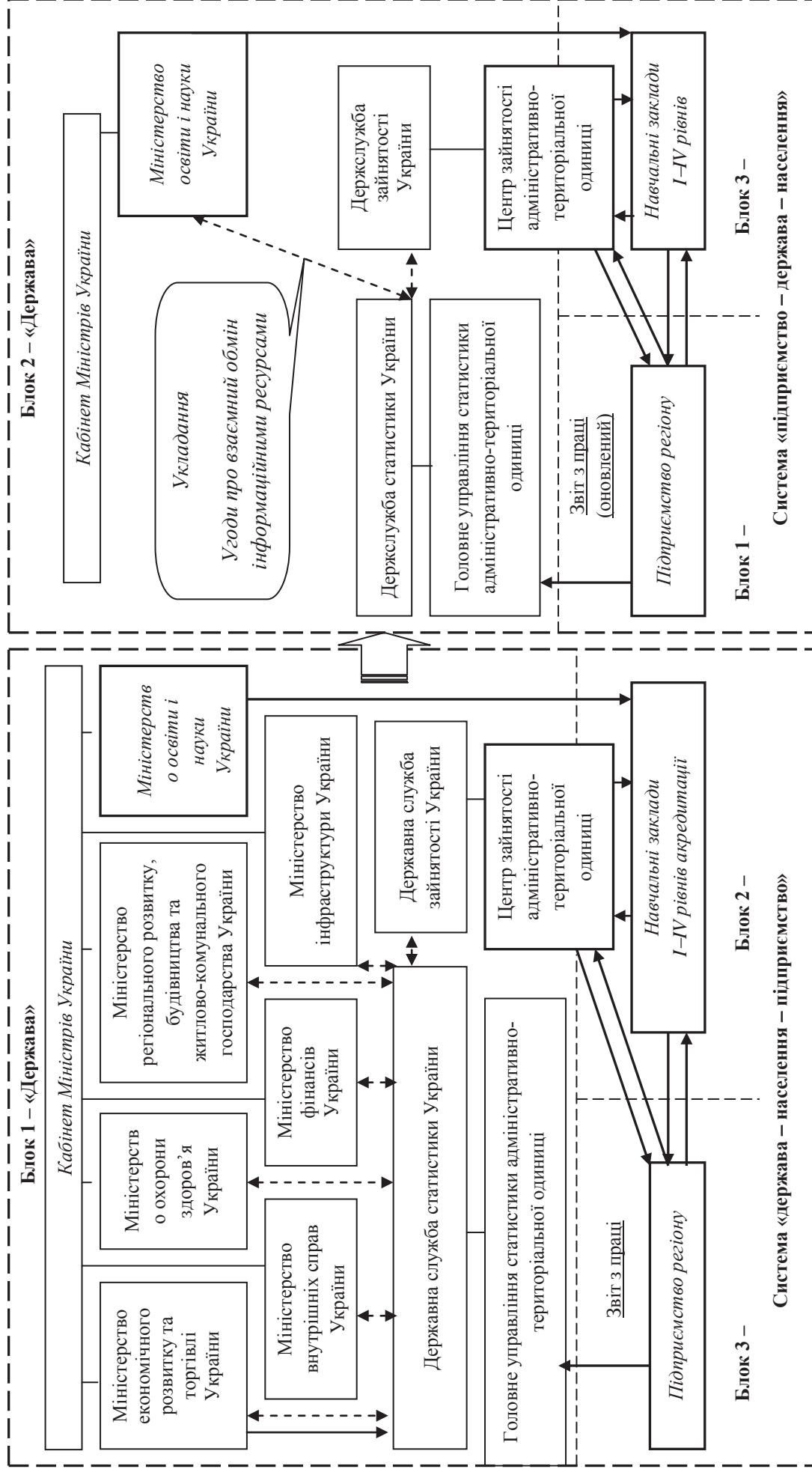

Рис. 1 – Модель трансформації системи «держава – населення – підприємство» в систему «підприємство – держава – населення»
Авторська розробка

Таблиця 1 – Внутрішня регіональна погалузева прив'язка вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації до підприємств провідних видів економічної діяльності у Харківській області (складено автором)

Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації	
Вид економічної діяльності	2
1	
<i>Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку. Діяльність готелів та ресторанів</i>	Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Харківський державний університет харчування та торгівлі, Житлово-комунальний технікум Харківської національної академії міського господарства, Електромеханічний технікум Харківської національної академії міського господарства, Харківська національна академія міського господарства, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харківський автомобільно-дорожній технікум, Харківський автотранспортний технікум імені С. Орджонікідзе, Харківський механічний технікум імені О.О. Морозова.
<i>Промисловість</i>	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харківський державний університет харчування та торгівлі, Коледж переробної та харчової промисловості Харківського національного технічного університету сільського господарства імені П. Василенка, ДВНЗ «Харківський коледж текстилю та дизайну», Українська інженерно-педагогічна академія, Харківський національний університет будівництва та архітектури, Куп'янський професійний ліцей, Національний фармацевтичний університет, Харківський машинобудівний коледж, Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харківський механічний технікум імені О.О. Морозова, Харківська національна академія міського господарства, Електромеханічний технікум Харківської національної академії міського господарства, Харківський електромеханічний технікум транспортного будівництва.
<i>Фінансова діяльність</i>	Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Харківський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, Харківський економіко-правовий університет, Харківський інститут економіки ринкових відносин та менеджменту, Харківський інститут бізнесу та менеджменту, Харківський інститут управління, Харківський соціально-економічний інститут, Харківський фінансово-економічний коледж, Харківський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, Харківський обліково-економічний технікум-інтернат імені Ф.Г. Ананченка.

1	2
<i>Освіта</i>	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, Красноградський коледж Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Харківський педагогічний коледж, Українська інженерно-педагогічна академія, Харківський індустріально-педагогічний технікум, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харківська державна академія фізичної культури, Харківська державна академія культури, Харківський національний університет мистецтв імені І. Котляревського, Українська державна академія залізничного транспорту, Харківський національний автомобільно-дорожній університет.
<i>Транспорт і зв'язок</i>	Українська державна академія залізничного транспорту, Харківська національна академія міського господарства, Харківський електромеханічний технікум транспортного будівництва, Харківський технікум залізничного транспорту, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харківський автомобільно-дорожній технікум, Куп'янський автотранспортний коледж, Харківський автотранспортний технікум імені С. Орджонікідзе, Харківський електромеханічний технікум транспортного будівництва, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», Харківський коледж Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, Українська інженерно-педагогічна академія, Харківський національний університет радіоелектроніки, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харківський радіотехнічний технікум, Харківський патентно-комп'ютерний коледж.
<i>Охорона здоров'я</i>	Харківський національний медичний університет, Національний фармацевтичний університет, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харківське медичне училище № 1, Харківське медичне училище № 2, Харківське медичне училище Південної залізниці, Харківський технікум медичного обладнання, Коледж Національного фармацевтичного університету, Медичний коледж Харківської медичної академії післядипломної освіти, Куп'янське медичне училище, Богодухівське медичне училище, Ізюмське медичне училище, Вовчанське медичне училище.
<i>Сільське господарство, лісове та рибне господарство</i>	Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва, Харківський індустріально-педагогічний технікум, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені П. Василенка, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Красноградський технікум механізації сільського господарства імені Ф.Я. Тимошенка, Липківатівський аграрний коледж, Харківська державна зооветеринарна академія, Чугуєво-Бабчанський лісний коледж, Харківський гідрометеорологічний технікум.

Висновки. Таким чином, підбиваючи підсумок усьому вищезазначеному, можна дійти висновку про досягнення мети та завдань дослідження. Так, було розроблено теоретичну модель підготовки практико-орієнтованих фахівців в умовах регіоналізації, яка передбачає трансформацію діючої централізованої системи «держава – населення – підприємство» в прогресивну систему «підприємство – держава – населення».

Запропонована теоретична модель дозволить у перспективі урівноважити кон'юнктуру на регіональних ринках праці завдяки провадженню цільової первісної підготовки вузькоспеціалізованих практико-орієнтованих фахівців.

Перспективу подальших досліджень за даною тематикою складає кількісне обґрунтування розробленої теоретичної моделі підготовки практико-орієнтованих фахівців в умовах регіоналізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Класифікація видів економічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://evrovektor.com/kved/2010>. – Заголовок з екрану.
2. Сицька А.В. Підготовка майбутніх фахівців у вищих аграрних навчальних закладах до експертно-контрольної діяльності / А.В. Сицька, Н.М. Рідей, Л.В. Кліх // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30. – С. 587-594.
3. Полозенко О.В. Психологічна підготовка майбутніх фахівців аграрної галузі на засадах професіографічного й аксіологічного підходів / О.В. Полозенко // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 1. – С. 207-212.
4. Кожушко С.П. Підготовка майбутніх фахівців з комерційної діяльності до професійної взаємодії / С.П. Кожушко // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2014. – Вип. 1. – С. 50-56.
5. Герганов Л.Д. Тренажерно-практична підготовка студентів та фахівців плавскладу в морських навчальних закладах України як інструмент безпеки судноплавства / Л.Д. Герганов // Водний транспорт. – 2013. – Вип. 1. – С. 114-118.
6. Плачинда Т. Професійна підготовка майбутніх авіаційних фахівців із застосуванням інтегративного підходу / Т. Плачинда // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 131. – С. 160-164.

7. Заєць В.А. Підготовка фахівців харчових галузей з питань безпеки / В.А. Заєць, О.П. Слободян, Л.П. Нещадим, С.О. Авдієнко // *Якість технологій та освіти*. – 2011. – № 2. – С. 163-166.
8. Власюк А. Підготовка фахівців з інформаційних технологій у контексті сучасних вимог / А.Власюк, П.Грицюк// *Нова педагогічна думка*.–2013.–№ 1.1.– С. 109.
9. Горбатюк Р.М. Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій / Р.М. Горбатюк // *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. – 2014. – Вип. 1. – С. 74-77.
10. Отрошко Т.В. Підготовка компетентних фахівців в області інформаційних технологій – соціальне замовлення, обумовлене інформатизацією сучасного суспільства/ Т.В.Отрошко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2012_7_43. – Заголовок з екрану.
11. Сокова М.А. Підготовка фахівців із проведення фінансового моніторингу для банківської системи України / М.А. Сокова // *Актуальні проблеми економіки*. – 2012. – № 6. – С. 218-224.
12. Мисак А.Р. Підготовка фахівців ветеринарної медицини в умовах сьогодення / А.Р.Мисак, Н.М. Хомин, А.А. Гамота, В.Г. Самсонюк, Я.Г. Крупник, І.І. Іглицький, І.П. Дудчак, С.В. Цісінська, Н.Я. Кулай, Ю.М. Леньо // *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького*. – 2012. – Т. 14, № 3(1). – С. 191-194.
13. Свірко С.В. Підготовка та перепідготовка облікових фахівців в умовах модернізації бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління / С.В. Свірко, А.І. Фаріон // *Фінанси, облік і аудит*. – 2013. – Вип. 1. – С. 286-299.
14. Віндюк А.В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з гостинності на сучасному етапі / А.В. Віндюк // *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. – 2013. – № 18(3). – С. 19-25.
15. Гарбар Г.А. Підготовка фахівців сфери туризму у вищих навчальних закладах України / Г.А. Гарбар // *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Філософія*. – 2013. – Вип. 41(1). – С. 246-257.
16. Конох О.Є. Практична підготовка майбутніх фахівців із туризму у вищому навчальному закладі / О.Є. Конох // *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер : Педагогіка*. – 2014. – № 1. – С. 184-188.
17. Сорокіна Г.О. Підготовка фахівців з туризму: краєзнавчий аспект / Г.О. Сорокіна // *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. – 2012. – № 4. – С. 66-69.

18. Григор'єва С.М. Підготовка фахівців з державного управління на основі компетентнісного підходу як необхідна умова професоналізму державних службовців / С.М. Григор'єва // Економіка та держава. – 2010. – № 2. – С. 100-102.
19. Єжєєв М. Підготовка офіцерського корпусу та фахівців у сфері національної безпеки в США. Досвід для України / М. Єжєєв, С. Ніколаєнко, О. Устименко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2009. – Вип. 2. – С. 314-323.
20. Телелим В.М. Підготовка військових фахівців у контексті сучасних форм і видів збройної боротьби / В.М. Телелим, Ю.І. Приходько // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – Вип. 42. – С. 198-210.
21. Толок І.В. Підготовка військових фахівців з вищою освітою: інноваційні підходи / І.В. Толок, Ю.І. Приходько // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – № 6. – С. 259-269.
22. Янковська Л.А. Професійно-практична підготовка фахівців у вищій школі та її інноваційний розвиток у форматі «держава – вищі навчальні заклади – роботодавці» / Л.А. Янковська, Р.М. Захарчин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 367-373.
23. Підлипняк І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти / І. Підлипняк // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2013. – № 44. – С. 28-34.
24. Зацарний В.В. Підготовка фахівців у галузі охорони праці в Україні / В.В. Зацарний // Вестник Харьковского национального автомобильно-дорожного университета. – 2012. – Вып. 59. – С. 33-37.
25. Міхеєнко О.І. Професійна підготовка майбутніх фахівців зі здоров'я людини до застосування здоров'язміцнювальних технологій у контексті компетентнісного підходу / О.І. Міхеєнко // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. – 2014. – Вип. 42. – С. 85-97.
26. Тараненко Р.К. Підготовка та працевлаштування фахівців з фізичної реабілітації: проблеми й перспективи / Р.К. Тараненко // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. – 2013. – № 10. – С. 304-312.
27. Гончарова Н. Інформаційний менеджмент та підготовка фахівців-архівознавців / Н. Гончарова // Студії з архівної справи та документознавства. – 1999. – Т. 4. – С. 62-64.

28. Шейко В.М. Підготовка фахівців музейної справи в ХДАК (1989-1998 рр.) / В.М. Шейко, М.М. Каністратенко, Н.М. Кушнарєнко // Вісник Харківської державної академії культури. – 2013. – Вип. 39. – С. 59-71.
29. Мартиненко В.В. Безперевна підготовка фахівців фізичного виховання і спорту / В.В. Мартиненко // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Педагогіка. – 2009. – Т. 112, Вип. 99. – С. 111-115.
30. Соляник А.А. Підготовка фахівців для книжкової галузі України: традиції та новації / А.А. Соляник // Вісник Харківської державної академії культури. – 2011. – Вип. 32. – С. 116-125.
31. Про Державну службу зайнятості України : Указ Президента України № 19/2013 від 04.11.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/19/2013>. – Заголовок з екрана.
32. Про Державну службу статистики України : Указ Президента України № 396/2011 від 21.06.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/396/2011>. – Заголовок з екрана.
33. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України : Указ Президента України № 410/2011 від 08.04.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/410/2011>. – Заголовок з екрана.
34. Звіт з праці (форма №1-ПВ квартальна) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blank.dtkr.ua/blank/61>. – Заголовок з екрана.
35. Перелік державних органів, установ та організацій із якими Державною службою статистики України укладено угоди про взаємообмін інформаційними ресурсами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/menu/ugoda/perelik_1.htm. – Заголовок з екрана.
36. Перелік державних органів, установ та організацій із якими триває робота Державної служби статистики України щодо актуалізації/укладення угод про взаємообмін інформаційними ресурсами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/menu/ugoda/perelik_2.htm. – Заголовок з екрана.
37. Шевченко І.Ю. Звіт з трудового потенціалу: призначення, структура, переваги / І.Ю. Шевченко // Економічні науки: Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. – Х.: ХНТУСГ. – 2013. – Вип. 137. – С. 278–285.
38. Дані електронного ресурсу «OSVITA.UA» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>. – Заголовок з екрану.